

po svojih študijah zasluži večjo plačo. Zato predlaga, da se pristavovo mesto stalno namesti in plača zviša na 1000 gld., nasprotno pa opusti deputat po 1 liter mleka na dan, ker je itak v računih šola ločena od gospodarstva. Ta predlog je pri glasovanju ostal v manjšini z 2 glasoma, proti

so glasovali Nemci in slovenski člani finančnega odseka.

Drugi predlog poslanca Povšeta, da se sicer mesto tretjega učitelja zistemizira z letno plačo 700 gld. in 6 petletnicami po 40 gld., da pa se to mesto razpiše in šele čez jedno leto stalno popolni, je bil sprejet.

Na katerih berilih II. in III. čitanke bi se dalo iz zdravjeslovja (higijene) poučevati in v katerem obsegu?

(Nadaljevanje.)

Berilni spis 116.

1. Vsebina: Hlapenje; pri hlapenju se toplota veže; zgoščevanje hlapov; pri zgoščevanju hlapov se toplota izpušča.

2. Obseg pouka: Kadar uživamo vroče jedi, posebno tekoče, pihamo v nje, da odženemo s hlapovi nasičeni zrak; mešamo in prelivamo jih tudi, da jim spremenimo površje. Najbolje pa je premagovati glad in čakati ohlajenja. Prevročice jedi škodujejo zobem ter opekó usta in želodec. — V spalnicah, ki imajo vsled pomivanja mokra tla, ni zdravo spati. Mokrotla se spreminja v hlap in pri tem se utaja mnogo toplote, katera se vzame zraku, kojega dihamo. Kašelj, hripavost, nahod in druge nezgode so učinki tega. Da se tla še pred večerom posušé, je treba čez dan prevetrovati, po zimí pa vrh tega še kuriti. — V nekaterih boleznih obvezujemo kis (ocet) z ovijačami, ktere so se namočile v hladni vodi. To bi pa več škodovalo, kakor hasnilo, ko bi čez mokro hlapečo ovijačo ne ovili še suhe platnene obveze, ki zavaruje hlapu pot v zrak ter učini, da grejejo topli hlapovi vrat.

Berilni spis 117.

1. Vsebina: Najvažnejše o zvoku.

2. Obseg pouka: Premočni in preblizu razlegajoči se glasovi n. pr. krepko streljanje, vpitje, ploskanje i. dr. pretresujejo zrak in ž njim naše uho tako, da se lahko ušesna mrena, ki prepreza ušesno

jamo na dnu, kakor živalska koža na bobnu, pretrga, kar stori, da ne slišimo več. — Razposajeni otroci imajo slabo navado, da zavpijejo, zažvižgajo ali zaploskajo svojim pajdašem nenadoma na uho. Kako lahko pripravijo tem načinom svojega bližnjega ob velik dar božji, namreč ob sluh.

Berilni spis 119.

1. Vsebina: Nauk o svetlobi.

2. Obseg pouka: Boleh nim očem škoduje vsaka večja svetloba, pa tudi zdravim je nevšečna. Za take oči je treba senčil. Najnavadnejše senčilo je pokrivalo. Nekateri nosijo v olajšanje očala s temnimi stekli, kadar se jim blišči. Bliščeče svetilnice imajo itak senčila ali iz trdega papirja ali iz porcelana, kar očem zelo ugaja. Novorojenčke varujejo skrbne matere pred bliščobo, dobro vedoče, da slednja škoduje slabim očem, ki so še nenavajene belega dne.

Berilni spis 123.

1. Vsebina: Nekatero bolj umljive prikazni iz elektrike.

2. Obseg pouka: Električna ni le prirodna sila, marveč je tudi pripomoček k zdravju. Slaboživni in taki ljudje, kojim se je pohabil kak imeniten nerv, da jim večkrat udje odrekó svoj posel n. pr. ranjeni, nadalje mrtvoudni se poslužujejo časi z velikim pridom električnega kolovrata, priprave, na kateri se električna umetno nareja.

Berilni spis 125.

1. Vseбина: Strelvod; kako se nam je obnašati ob hudi uri.

2. Obseg pouk: Zrak ima mnogo elektrike, ki se zbira v hudournih oblakih ter nareja blisk in grom. Blisk je močna električna iskra, ki tu pa tam preskoči na najbližje reči na zemlji. Čim višji je predmet, tem bližji je hudournemu oblaku, tem prej trešči vanj. Nekatero reči sprejmó prav rade elektriko, recimo: kovine, živalska in rastlinska telesa, voda, vlažen zrak, pečevje itd. Sicer nas roka božja doseže kamorkoli se podamo, vendar ne sledi iz tega, da se nam ni treba izogibati nevarnosti. V največji nevarnosti pa je zvonilec pod stolpom, ki po sicer lepi navadi z zvonom opominja ljudi k molitvi, kajti zvon, ki je iz kovine ter visoko v zraku visi, vabi streló k sebi. Pa tudi vrv v njegovi roki je kolikor toliko vlažna in elektrovodna. Tako ima tedaj strela najboljše in najkrajše pot naravnost k zvonilcu. Jednako tudi bivanje na popolnoma prazni planjavi, kjer je človek morebiti najvišji predmet, ni varno. Najbolje je, bivati blizu, toda ne preblizu dreves ali kakega drugega višjega predmeta. Ni dobro bajé o hudi uri dobro teči ter skušati nevihti uiti, ker se zrak razganja in ker se vsled močnega gibanja razvnamemo,

da se vroč hlap vzdiguje od nas. Vznenirjeni zrak, kakor tudi vroči hlap vabita elektriko in bežec je v veliki nevarnosti. Dirjajoči ter razvneti konji so bili že dostikrat po streli z nebá uničeni. Sploh pa se nam je ravnati po navedenih nasvetih tega berila ter zaupati v božjo pomoč.

Berilni spis 146.

1. Vseбина: Opis kač; ktere nevarnosti nam preté od kač; kako si je treba pomagati, če nas pikne strupena kača.

2. Obseg pouka: Po kačjem piku se razlije strup iz votlega zoba v rano. Strup se zmeša s krvjo, da se ta razsede. Če se približa s kačjim strupom otrovana kri sreč, je smrt tudi že blizu, zato je treba zabraniti, da se to ne zgodi. V tem berilu najdete dovolj izdatnih pripomočkov zoper žalostne nasledke kačjega pika. Zapomnite si jih, pa ne izgubite glavo ter ne vpijete samo, da vas je kača pičila ter da vas boli, marveč mislite rajši na to, kako si bote pomagali. Ako ste sami priče takega žalostnega dogodka, se ne pomišljajte, temveč pomagajte svojemu nesrečnemu bližnjemu ter kličite na pomoč bolj skušenih rok, če je mogoče, najpred zdravnikovih. Ravno tu velja prislovica: „Hitro začeto, dvakrat prijeto“. (Dalje prih.)

I. K. — Trb.

Knjiga Slovenska

v

XIX. veku.

*

Luka Svetec Podgorski r. 8. okt. 1826 v Podgorju pri Kamniku, srednje šole zvršil l. 1848 v Ljubljani, pravoslovje leta 1853 na Dunaju, služil pri banski stolici na Hrvaškem do l. 1860, potem pri okrajni gosposki v Mokronogu, Kočevju, na Brdu, od l. 1866 pri mestnem uradu v Ljubljani, l. 1870 postal beležnik ali notar v Idriji

in l. 1872 v Litiji, kjer vrlo deluje še sedaj, od l. 1877 vedno tudi kot deželni poslanec i. t. d.

S e b i.

Doklér verhé Triglava
Zarja mí zlati;
Dokler me bistra Sava
Žejnega pojí;